

Középkori templomok a Felső Őrségben és környékén

A legtöbb, itt bemutatott templom a kisebb léptékű középkori magyar falusi templom típusának felel meg és többnyire az előző építmények alapjaira épült. Általában masszív tört kő építmények, sík famennyezettel és két déli ablakkal. A hosszanti hajót félköríves szentély zárja le. Gyakran a kisméretű ablakokat a későbbi évszázadok során megnagyították, a falat és a mennyezetet megemelték. A fatornyok (huszártorony) helyett pedig néhány templomon masszív nyugati tornyot emeltek.

Néhány templom hajóját freskókkal díszítették, pl. az ó- és az új testamentumból vett bibliai jelenetekkel, a szentélyt a 12 apostollal. A középkori képek gyakran nem feleltek meg a későbbi korok ízlésének, ezért újra vakolták és átfestették, a 20. század végén (maradványaikban) újra felfedezték és feltárták őket.

A középkori templomok építésének idejéről, valamint az évszázadok során keletkezett háborús és egyéb károkról, valamint az újjáépítésekről alig maradtak feljegyzések. A templomok építési idejére csakis a stilisztikai jegyekből, valamint a történelmi, művészettörténeti összefüggésekből tudunk következtetni.

Kivételt képeznek többek között: Máriafalva (Mariasdorf), Városszalónak (Schlainig) - nagy, magas ívelt hajó,- és Mérem (Miedlingsdorf) - fiatalabb fatemplom.

A Felső-Őrség templomainak története szorosan egybefonódik a nyugati magyar határsáv viszontagságos történetével, mely a honfoglalást követően a magyar gyeplőrendszer része volt. A középkorban ez a terület rendkívül fontos szerepet töltött be a Német Birodalom (Alsó-Ausztria a Német Birodalom része volt) és a Magyar

Királyság között. Ennek következtében állandó csatározások, határvillongások színhelyévé vált.

Különös figyelmet érdemel a reformáció kora is. Ebben az időben a legtöbb templom protestáns kézre került vagy pedig a protestánsok és a katolikusok közösen használták. Az ellenreformáció idején a protestánsoktól visszafoglalták a templomokat és a protestáns prédikátorokat elűldözték. II. József császár türelmi rendelete után, a 18. sz. végétől sorban épültek az evangélikus templomok. A kisebb községekben német mintára un. torony, ill. tornyos iskolákat (Turmschule) építettek. Ezek az épületek az iskola mellett egyben az imaház és a tanítólakás szerepét is betöltötték és máig is meghatározó elemei a környező községek faluképeinek. (pl. Aschau, Mariasdorf, Tauchen, Rettenbach, Stuben)

Stadt Schlaining-ban (Felsőszalónak) található Burgenland egyetlen épen maradt zsinagógája. www.ojm.at/gemeinden/schlaining

① <http://oberschuetzen.evangel.at> - Daten und Fakten / Tochtergemeinden und die ORF III Kurzdoku- <http://tv.orf.at/orf3/stories/2636144>

Örülünk, hogy falutemplomunkat Magyarországról kisebb-nagyobb csoportok is látogatják, hogy ezt az ősrégi, erőt kisugárzó helyet megismerjék, az épületeket megtekintsék, elmélyüljenek, énekeljenek és imádkozzanak..

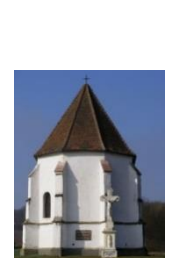
🔑 A kisebb temetői templomok többnyire zárva vannak. Istentiszteleteket nem tartanak rendszeresen és nincsenek meghatározott nyitvatartási időpontok sem. Ezek az alárendelt, u.n. filiális templomok egy nagyobb egyházközséghez tartoznak, ahol érdeklődni lehet.

① Műemlékekre vonatkozó alaptanulmányként a DEHIO BURGENLAND ajánlható www.bda.at/publikationen/812/Dehio € 27.-

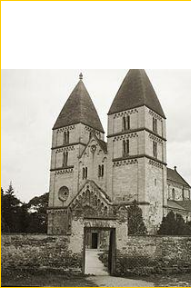

? Néhány linkünk hivatalos vagy privát weboldalakhoz vezetnek. A linkekért nem vállalunk felelősséget. Amennyiben a szövegrészben hibákat találnának, kérjük jelezzék a contemplom@gmx.at mail címen.

				
Aschau im Bgld (Hamvasd)		A Szent Oszvald kápolna egy, a temető feletti erdővel borított dombtetőn áll. Középkori nyeregtetős kis templom fa harangtoronnyal. A szentélyben két egyszerű gótikus ablak. Építési időpont ismeretlen, mint néhány más templom, ez is több periódusban készült.	http://oberschuetzen.at/index.php?id=286 Leírás: http://www.pfarrebadtatzmannsdorf.at/pfarre_wp/?page_id=4892	Római katolikus plébánia Bad Tatzmannsdorf 03353 8289 badtatzmannsdorf@rk-pfarre.at www.pfarrebadtatzmannsdorf.at
Goberling (Góborfalva)		Goberlingben egy 13. századi kisméretű templom található. 1959-ben a szentély renoválása közben freskókat fedeztek fel. A 14. sz. elejéről származó náiv festészet.	http://www.kulturatlas.at/aut_b/page/00027982.htm	Evang. plébánia Stadtschlaining http://evangnet.at/cms/front_content.php?idcat=121 Telefon: 03355/22 12 ev.stadtschlaining@aon.at

<p>Hannersdorf (Sámfalva)</p>		<p>Egy, a helységen kívül található festői u.n. „Kirchenriegel”-en (egyházasdomb) épített, a 15. sz.-második feléből származó késő gótikus templom. Meredeken felívelő tetejével a helység emblémáját képezi.</p>	<p>Részletes leírás: https://de.wikipedia.org/wiki/Pfarrkirche_Hannersdorf Képek: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Kath._Pfarrkirche_Maria_Geburt_Hannersdorf?uselang=de</p>	<p>Római katolikus plébánia Hannersdorf +43 (3364) 2234 hannersdorf@rk-pfarre.at www.mikiha.at</p>
<p>Mariasdorf (Máriafalva)</p>		<p>A 15. sz.-ban épült késő gótikus templom. Mária Mennybevétele tiszteletére szentelték. A 17/18.sz.-ban többször is átalakítva barokk stílusban. Az 1880-es években Steindl Imre építész által visszaépítve újjó gótikus stílusban. A főoltár, a szószék és a keresztelőmedence jelentős magyar Zsolnay kerámia/majolika.</p>	<p>Részletes leírás: http://www.martinus.at/mariasdorf/Pfarrkirche%20Mariasdorf.htm</p>	<p>A templom napközben nyitva tart. Római katolikus plébánia Bad Tatzmannsdorf +43 (0) 3353 8289 +43 (0) 676 88070 3115 badtatzmannsdorf@rk-pfarre.at http://www.pfarrebadtatzmannsdorf.at</p>
<p>Miedlingsdorf (Mérem)</p>		<p>Burgenland egyetlen fatemploma, bár nem középkori eredetű. Egy kisméretű, téglalap alakú építmény, falazott szentéllyel és nyers, faragott gerendákkal, amelyek egy nyerskő alapon nyugszanak.</p>	<p>http://www.pfarre-grosspetersdorf.at/index.php/miedlingsdorf/geschichte</p>	<p>R.k. plébánia Großpetersdorf 43 (3362) 2315 grosspetersdorf@rk-pfarre.at W www.pfarre-grosspetersdorf.at</p>
<p>Neumarkt/T (Kethely)</p>		<p>Szent Miklós plébániatemplom, messziről látható dombon, egy hársfasor felső végén. a temető közepén, áll. A gótikus szentély a 15.századból, hajó a barokk korból származik. A torony alapzatában római korból származó sírköveket találtak.</p>	<p>Részletes leírás: http://www.pfarreneumarkt.at/index.php/pfarre/geschichte</p>	<p>R.k. plébánia Neumarkt/T. 43 (3355) 2282 neumarkt@rk-pfarre.at</p>
<p>Oberschützen (Felsőlövő)</p>		<p>Szent Bertalan templom, a 13.sz. közepén erődtemplomként épült román stílusban. A temető közepén áll. Változatos története során többször megrongálódott, majd újra épült. az 1280 és 1400 évekből keltezett értékes freskók. Hol evangélikusok, hol katolikusok használták, időközönként közösen.</p>	<p>Kirchenführer / Church Guide / Templomi tájékoztató: www.contemplom.at Örülünk a látogatásuknak!</p>	<p>Látogatás és vezetés - előzetes egyeztetés szükséges: Ludwig Leitner, +43 (0) 3353 7749 Emmerich Zechmeister, +43 (0) 676 5259587 www.contemplom.at contemplom@gmx.at Ajánljuk az Oberschützeni Múzeum meglátogatását is.</p>

<p>Siget i.d. Wart (Örisziget)</p>		<p>A Szent László templom a falu közepén áll, az evangélikus templommal szemben. Első említése a 13.sz.-ból, a jelenlegi épület a 17.sz.-ból való. Fa-kórus, középkori kő-szószék. A szentélyben feltárt freskók.</p>	<p>Nagyon részletes leírás: http://www.volksbildungswerk.at/dokumente/407reingrabner.pdf Képek: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Saint_Ladislaus_Church_Siget_in_der_Wart?uselang=de</p>	<p>Kulcs a szomszédos vendégfogadóban.</p> <p>R.k. plébánia Unterwart +43 (3352) 34108 unterwart@rk-pfarre.at</p>
<p>Stadt-schlaining (Városszalónak)</p>		<p>Az egykori egykori pálosrendi-templom (1460) ma katolikus plébániatemplom. Karzat terakotalapokkal díszítve. Secco-festéssel „A szent család” (16.sz.). Barokk oltárok a stíriai Cyriak Hackhofer mestertől. Mellette a lerombolt magyar pálosrendi kolostor maradványaival.</p>	<p>https://de.wikipedia.org/wiki/Josef_skirche_%28Stadtschlaining%29 http://www.stadtschlaining.at/system/web/zusatzseite.aspx?menuonr=219707138&detailonr=217976233</p>	<p>A templom napközben nyitva tart.</p> <p>R.k. plébánia Stadtschlaining +43 (3355) 2231 stadtschlaining@rk-pfarre.at www.martinus.at/stadtschlaining</p>
<p>Wiesfleck (Rétfalú)</p>		<p>Szent Erhard filiális templom a katolikus temetőben. Épült a 15.sz.-ban, renoválva 1977, 1998/99-ben. Oltártér csillaghálós boltozattal. Két sírkő a külső falon.</p>	<p>Részletes leírás: http://www.pfarrepinkafeld.at/new.s.php?id=4897&menuID=63</p>	<p>R.k. plébánia Pinkafeld +43 (3357) 42251 pinkafeld@rk-pfarre.at www.pfarrepinkafeld.at</p>
<p>Willersdorf (Villámos)</p>		<p>Szent Katalin filiális templom. Egyszerű épület a 13.sz.-ból, a szentély bordás keresztboltozattal. A hajó két déli üvegablaka Josef Mikl tervei alapján készült 1964-ben. A templom UNESCO kulturális emlékmű.</p>	<p>http://oberschuetzen.at www.pfarrebadtatzmannsdorf.at</p>	<p>www.pfarrebadtatzmannsdorf.at 03353 8289 badtatzmannsdorf@rk-pfarre.at</p>
		<p>Környék: Dél-Bugenland</p>		
<p>Deutsch Schützen (Németlövő)</p>		<p>Szent Márton plébániatemplom, a helységen kívül épült. 1945-ben beomlott, de a gótikus szentély épen maradt. Emléktábla: a „Németlövői tömeggyilkosság” emlékére. Ide terelték össze 1945 márciusában a néhány nappal később meggyilkolt zsidó kényszermunkásokat.</p> <p>Foto: Von Fugazi aus der deutschsprachigen Wikipedia, CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org</p>	<p>Részletes leírás: https://de.wikipedia.org/wiki/Martinskirche_Deutsch_Sch%C3%BCtzen</p>	<p>R.k. plébánia Deutsch Schützen +43 (3365) 2520 deutschschuetzen@rk-pfarre.at</p>

<p>Maria Weinberg/Gaas (Borhegy/Pinkakertes)</p>		<p>Búcsújáró templom Mária mennyvétele tiszteletére. 1155-ben épült feltehetően a „Kertes” vár várkápolnájaként („Kertes” vár a magyar nyugati határvidék védelmére). Az 1155-ös évszám a diadalíven látható. Kibővítés a 15. és a 16.sz-ban. Már a 15.sz-ban jelentős búcsújáró hely. Foto: Von Ueb-at - Eigenes Werk, CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org</p>	<p>Részletes leírások: http://www.mariaweinberg.at/?page_id=1 http://www.martinus.at/wallfahrt/burgenlaendischewallfahrtsorte/eberaugaas.html http://www.weinbaumuseum.at/weinberg.htm#kirche http://www.bda.at/text/136/Denkmal-des-Monats/6485/Wallfahrtskirche-Maria-Weinberg_Burgenland-Gemeinde-Gaas-polit-Bezirk-Guessing</p>	<p>Nyitvatartás Märsz 25-től Mindenszentekig naponta 9.30h-tól - 11.30h-ig, és 14.00h - 17.00h-ig. Husvétől Mindenszentekig vasárnap és ünnepnapokon 10:15h-kor szentmise Búcsújáró napok: márc.25, aug. 15., szept.8., dec. 12. R.k. plébánia Gaas +43 (3324) 2234 gaas@rk-pfarre.at www.mariaweinberg.at</p>
<p>Zahling (Üjkötvényes)</p>		<p>Helyi művészettörténeti szenzációnak számít: a kis románkori templom szentélyében egy a 14.sz. első feléből származó monumentális freskó jelentős részeit tárták fel.</p>	<p>Nagyon részletes leírás: http://www.bda.at/text/136/1221/9201</p>	<p>http://www.bda.at/text/136/908/9201/Fruehgotische-Wandmalereien-in-Zahling-Suedburgenland-freigelegt</p>
<p>Alsó-Ausztria, Stíria</p>				
<p>Wehrkirchen-straße NÖ (Erődtemplomok útja Alsó-Ausztria)</p>		<p>Erődtemplomok útja a „Bucklige Welt”-en (A Wechsel hegység lábánál, Alsó-Ausztria keleti határvidékén) Edlitz, Krumbach, Hochneukirchen, Bad Schönau, Kirchschatz, Lichtenegg, Hollenthon, Wiesmath, Hochwolkersdorf, Bromberg, Pitten, Lanzenkirchen und Katzelsdorf. Foto: Von Trapmoth - Eigenes Werk, CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org</p>	<p>http://www.buckligewelt.at/Kultur-Wehrkirchenstrasse</p>	
<p>Karner in Hartberg Stmk (Csontház Hartberg Stíria)</p>		<p>Osszarium(csontház), kettős körépület, épült kápolna és csontkamraként 1167-ben. Az 1890-es években 1200 körül készült freskókat tártak fel és ahogy az ezidőben szokásos volt, kiegészíteték őket. Foto: Von Marion Schneider & Christoph Aistleitner - Eigenes Werk, CC BY-SA 2.5, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1333991</p>	<p>Részletes leírás: https://de.wikipedia.org/wiki/Karner_%28Hartberg%29 képek https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Karner_Hartberg?uselang=de</p>	<p>Templomi leírás - csontkamra többek között Harbergben u.a. in http://hartberg.graz-seckau.at/upload/file/default/Kirchenfuehrer_Pfarrkirche_und_Karner.pdf Városi plébánia Hartberg +43 3332 62279 hartberg@graz-seckau.at www.pfarre.hartberg.at</p>

Nyugat-Magyarország				
Csempesz- kopács		A magyar falusi román kori templomépítészet egyik gyöngyszeme a 13.sz-ból. Apostolokat ábrázoló freskók a 13.sz-ból.	Képek: http://www.csempeszkopacs.hu/index.php?v=1&p=5&function=1_6&kat=MjkOLjQ3MS4yODAuNTAOLjI3OC41MDEuMjgwLg==	
Ják		A Szent György tiszteletére szentelt templom Magyarország legszebb késő román kori templomának számít (építésének kezdete 1220, néhai Benedekrendi apátság). Igen szép a homlokzat kialakítása és rendkívül érdekes és változatos az építés története. Mellette áll a Jakab kápolna (kör alakú építmény 1250). Bild: Von FOTO:FORTEPAN / Ebner, CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org	http://www.viasanctimartini.eu/siedlungen/jak Képek: http://www.jak.hu/index.php?v=1&p=11&function=1_6&kat=MjkOLjQ3MS4yODAuNTAOLjI3OC41MDEuMjgwLg==	
Túrje		Néhai premonstreai kolostor templom, 1230. Háromhajós késő romantikus bazilika. U.n. Árpád-stílusban, vöröstéglából készült. A Szent László legenda középkori ábrázolása. Ilyen Magyarországon csak további négy helyen található: Tereske, Ócsa, Vizsoly és Felső-Tisza. Foto: Von torobala - Indafotó, CC BY-SA 2.5 hu, commons.wikimedia.org	Részletes leírás: https://de.wikipedia.org/wiki/Pr%C3%A4monstratenserkloster_T%C3%BCrje	
Velemér		A veleméri templom Körmentől délre az Alsó-Őrségben áll. Johannes Aquila, radkersburgi festőművész jelentős freskóival díszítve (1378). Az Őrség név ugyanúgy, mint nálunk, a „Felső Őrségben”, a középkori határvédelemre utal.	A régióban Aquillas műveire vonatkozó további utalások: http://www.badradersburg.at/entdecken/urlaubsregion/ausflugsziele/johannes-aquila/	

Összeállítás és fényképek (amennyiben nincs másra utalás): Contemplom, Ernst Mindler

Fordítás: Wawzin Ágnes és Vörös Gizella

Version U1, Stand September 2017